

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Voornemens ombuigingen
meerjarenbegroting 2017-2020

Zaaknummer
2050843

Uw kenmerk

Datum
24 januari 2017

Geachte heer/mevrouw,

In de meerjarenbegroting 2017-2020 heeft het college al aangegeven dat de taken in het sociaal domein, en in het bijzonder de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en Jeugdhulp, vanaf 2017 niet langer budgettair neutraal kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft alles te maken met de extra budgettaire kortingen vanuit het Rijk voor de jaarschijf 2017 en verder, welke is bevestigd in de laatste septembercirculaire. Daarmee is bijsturing noodzakelijk en moeten verdere keuzes gemaakt worden wat we wel en niet (of anders) doen.

Tijdens de begrotingsbehandeling op 8 november 2016 heeft het college aan uw gemeenteraad toegezegd met een plan van aanpak te komen voor het opvangen van de Rijkskortingen en de gevolgen daarvan voor de meerjarenbegroting 2017-2020. Dit is vervat in bijgaande notitie *Ondersteuning en zorg voor Jeugd en Wmo –maatregelen voor 2017 en verder-* met bijbehorende begrotingswijziging. Wij willen graag uw zienswijze op de voornemens alvorens wij deze definitief vaststellen en aan u voorleggen.

Wij willen u voorstellen om hiervoor op 15 februari 2017 een beeldvormende politieke markt te organiseren.

Technisch beraad

Wij hebben in de aanloop naar dit voorstel gemerkt, dat het prettig is om tijd te nemen voor het delen van feiten en cijfers. Om welke aantallen gaat het en welke zorgvormen vallen nu onder de verschillende begrotingsposten? Het lijkt ons goed ook uw raad de gelegenheid te geven deze informatie vooraf te delen en een moment te hebben voor technische vragen daarover. Daarom stellen wij voor om voorafgaand aan de politieke markt een technische beraad te organiseren.

Voor dit technisch beraad zullen wij onder andere gebruik maken van de Monitor Sociaal Domein van het Kennispunt Twente. Deze is, zoals we u via het doorsturen van het persbericht hebben laten weten, sinds 15 december jl. online te raadplegen.

Vervolg

De planning van het college ziet er verder als volgt uit:

Vóór 15 februari	: technisch beraad
15 februari	: beeldvormende politieke markt
21/28 februari	: collegebesluit definitief plan van aanpak en begrotingswijziging
22 maart	: besluitvormende politieke markt
4 april	: besluit gemeenteraad plan van aanpak en begrotingswijziging

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Let op:

Per 18 april is het Publieksplein te bezoeken aan de Hazenweg 121.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

2

2050843

Accepted

De heer S.W.J.G Schelberg

Bijlagen: 2

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Ondersteuning en Zorg voor Jeugd en Wmo

- *Maatregelen voor 2017 en verder* -

VOORWOORD

De gemeente Hengelo ondersteunt mensen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) biedt de gemeente onder meer ondersteuning bij het huishouden, begeleiding en dagbesteding en ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Bijvoorbeeld hulp aan huis bij problemen in het gezin. Of hulp en ondersteuning aan jongeren met een beperking, stoornis, aandoening of opgroei problemen.

In 2016 heeft de gemeente Hengelo een kleine 13.000 hulp- en ondersteuningstrajecten vanuit de Wmo aangeboden. En circa 1.800 Hengelose jeugdigen en/of gezinnen kregen hulp en ondersteuning vanuit de Jeugdwet.

Bijsturen is noodzakelijk

Voor het uitvoeren van deze taken krijgt de gemeente geld van het Rijk. En in sommige gevallen moeten mensen een deel van de zorg zelf betalen, via een eigen bijdrage. In 2016 heeft de gemeente aan de jeugdhulp ongeveer 2,7 miljoen euro meer uitgegeven dan er binnenkwam. Dit kon de gemeente opvangen met het geld dat overbleef uit de Wmo. Voor 2017 en verder krijgt de gemeente echter te maken met kortingen vanuit het Rijk op de budgetten. Ter vergelijking: in 2016 kreeg de gemeente Hengelo 30 miljoen voor de Wmo en 19,5 miljoen vanuit de Jeugdwet. In 2017 is dat 26 miljoen voor de Wmo en 18,6 miljoen voor de Jeugdwet. In totaal is dat ongeveer 5 miljoen minder: ruim 10 % van het totale budget. Omdat dit niet opgevangen kan worden vanuit 'andere potjes', moeten we iets veranderen in de uitvoering van de taken. Het college van B en W heeft daar een voorlopig plan voor gemaakt. Daarin stellen we meerdere maatregelen voor om het beschikbare geld zo goed mogelijk te besteden. Zodat ook in de toekomst Hengeloërs kunnen rekenen op goede zorg en ondersteuning.

Doel en kader

Want wij willen dat inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis een antwoord kunnen vinden op hun (hulp)vraag. En specialistische hulp en ondersteuning op maat, voor wie dat nodig heeft. Dit hebben wij samen met partners vastgelegd in het beleidsplan 'Met respect ...' (2014) en de transformatieagenda 'Hengelo sociaal met lef' (2016). De uitgangspunten en afspraken die we daarin hebben vastgelegd zijn ook nu leidraad geweest. De maatregelen die we voorstellen passen binnen de kaders zoals ze toen zijn geformuleerd.

Persoonlijke aanpak blijft

Feit is dat de uitvoering in het sociale domein met ingang van dit jaar op punten zal veranderen. En we kunnen niet voorkomen dat onze inwoners en zorgaanbieders dat gaan merken. Daarbij hebben we nadrukkelijk gezocht naar een pakket aan maatregelen waarbij onze inwoners de zorg blijven krijgen die ze nodig hebben. Om dat te bereiken stellen we een gecombineerde aanpak voor. We willen investeren in de 'voorkant' (eerder, dichterbij en laagdrempelig), om verergering van de problemen – en daarmee duurdere zorgtrajecten – te voorkomen. Daarnaast willen we de zorgtrajecten nog meer op maat en passend vormgeven, waarbij we kritisch(er) zijn op zaken als kwaliteit en looptijd. En we willen de aansluiting van meerdere ondersteuningstrajecten (mogelijk vanuit verschillende regelingen en wetten) voor één persoon/ één gezin verder verbeteren, om dubbelingen te voorkomen.

Daarbij vinden we het belangrijk om te benadrukken dat er niet getornd wordt aan het persoonlijk contact met de inwoners. Als het gaat om hulp en ondersteuning – of mogelijke veranderingen die daarin optreden – gaat de gemeente altijd in gesprek met de mensen. Tijdens een huisbezoek kijkt een consulent van de gemeente of Wijkkracht samen met de mensen naar hun (hulp)vraag en op welke manier zij zo snel mogelijk zelf of met hulp van hun omgeving een antwoord kunnen vinden. Daarbij kijkt de consulent ook of er algemene voorzieningen zijn waarvan gebruik gemaakt kan worden. Bijvoorbeeld activiteiten in een buurthuis of maatschappelijk werk. En als het nodig is, kan de gemeente ook professionele hulp en ondersteuning regelen. Deze persoonlijke aanpak en investering aan de voorkant heeft zich de afgelopen jaren bewezen. Omdat daarmee vroegtijdige zorg en ondersteuning en zorg op maat geboden kan worden.

Samenwerking

Als gemeente staan we niet alleen in de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. De wijkteams, de Hengelose huisartsen, zorgaanbieders, de andere Twentse gemeenten, maar ook partners in het onderwijs en op de arbeidsmarkt spelen een belangrijke rol. We proberen de vernieuwing in de zorg en ondersteuning zoveel mogelijk gezamenlijk vorm te geven, onder meer door het uitvoeren van pilot- en lefprojecten. De voorgestelde maatregelen in dit document hebben uiteraard ook impact op hun werkwijze en aanpak. Daarover zijn en blijven we met elkaar in gesprek.

INLEIDING

In de meerjarenbegroting 2017-2020 heeft het college aangegeven dat de taken in het sociaal domein, in het bijzonder de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en Jeugdhulp, vanaf 2017 niet langer budgettair neutraal kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft alles te maken met de extra budgettaire kortingen vanuit het Rijk voor de jaarschijf 2017 en verder, welke is bevestigd in de laatste septembercirculaire. Daarmee is bijsturing noodzakelijk en moeten verdere keuzes gemaakt worden wat we wel en niet (of anders) doen. In voorliggende notitie beschrijft het college welke mogelijkheden zij ziet tot ombuiging van de meerjarenbegroting 2017-2020.

Rijkskortingen

De Rijkskortingen vinden bij zowel de Wmo als de Jeugdhulp plaats. Zie hieronder een overzicht van de meerjarenbegroting en de te verwachten uitgaven bij ongewijzigd beleid. Als referentiekader worden ook 2015 en 2016 weergegeven.

Jeugd - ongewijzigd beleid

	Rijksbijdrage	Verwachte uitgaven	Saldo
2015	20.498.234	21.287.471	-789.237
2016	19.484.740	23.406.506	-3.921.766
2017	18.658.125	22.595.286	-3.937.161
2018	18.861.475	22.610.576	-3.749.101
2019	18.861.501	22.610.314	-3.748.813
2020	18.864.408	22.610.311	-3.745.903
2021	18.962.690	22.610.311	-3.647.621

(-2.735.075)*

WMO - ongewijzigd beleid

	Rijksbijdrage WMO nieuw	Budget WMO oud	Eigen bijdragen	Totale budget	Verwachte uitgaven	Saldo
2015	13.972.305	15.104.580	1.945.663	31.022.548	25.603.141	5.419.407
2016	13.303.944	14.942.011	1.910.277	30.156.232	26.234.466	3.921.766
2017	11.108.276	13.095.992	1.695.000	25.899.268	25.957.593	-58.325
2018	10.562.530	13.094.356	1.695.000	25.351.886	25.953.463	-601.577
2019	10.436.428	13.094.356	1.695.000	25.225.784	25.953.463	-727.679
2020	10.410.968	13.149.823	1.695.000	25.255.791	25.953.463	-697.673
2021	10.392.926	13.421.867	1.695.000	25.509.792	25.953.463	-443.671

(2.735.075)*

*In de Berap geven we het verschil aan ten opzichte van de primitieve begroting 2016 (incl. overhead), zijnde 2,7 mln. De 3,9 is het verschil ten opzichte van de Rijksbijdrage.

Totaal – ongewijzigd beleid

	Saldo Jeugd	Saldo WMO	Saldo totaal
2015	-789.237	5.419.407	4.630.170
2016	-3.921.766	3.921.766	0
2017	-3.937.161	-58.325	-3.995.486
2018	-3.749.101	-601.577	-4.350.678
2019	-3.748.813	-727.679	-4.476.492
2020	-3.745.903	-697.673	-4.443.576
2021	-3.647.621	-443.671	-4.091.292

Zoals u ziet wordt er door het Rijk het meest gekort op de Wmo. Maar doordat we dit al hebben voorzien en hierin bij het verstrekken van ondersteuning al op hebben geanticipeerd, kunnen we dit voor een groot deel opvangen. Onzekere factor is wel de inkoop van de Huishoudelijke ondersteuning per 2018 (zie W08). Ook voor Jeugdhulp voorzagen we al een terugloop in middelen, maar hebben we op voorhand geen rekening gehouden met de enorme tekorten in 2015 en 2016.

Het overschot vanuit de Wmo is in 2015 voor een deel ingezet voor een tekort op de Jeugdhulp. Het andere deel is in een reserve gestopt. Ook voor 2016 verwachten we met resterende Wmo middelen het tekort op de Jeugdhulp te kunnen opvangen.

Vooraf was lastig in te schatten of we met het budget voor jeugdhulp zouden uitkomen (de informatie hierover vanuit het Rijk was niet volledig), maar nu we zelf meer (financiële) cijfers hebben, moeten we rekening houden met structurele tekorten. Tekorten die we vanaf 2017 vanwege de extra Rijkskortingen dus niet meer kunnen opvangen.

De gemeente Hengelo is daarin niet uniek. Ruim 57 procent van de gemeenten verwacht dit jaar niet uit te komen met het jeugdhulpbudget. Voor volgend jaar zien nog meer gemeenten het somber in: ruim zes op de tien gemeenten (61 procent) van de gemeenten voorziet in 2017 in de rode cijfers te belanden. Dat blijkt uit onderzoek van Binnenlands Bestuur en de NOS onder 215 gemeenten.

Recentelijk is bekend geworden dat gemeenten die niet uitkomen met hun budget voor voogdijkinderen en 18-plussers extra geld kunnen krijgen van het rijk. Het gaat om gemeenten die (substantieel) nadeel ondervinden van het (historische) verdeelmodel. Wij zullen onderzoeken of wij een beroep kunnen doen op deze compensatieregeling, maar verwachten niet hiervoor in aanmerking te komen.

In 2015 zijn de budgetten voor Jeugdhulp en de nieuwe Wmo taken op basis van een historisch verdeelmodel (naar aanleiding van zorggebruik 2012) over gemeenten verdeeld. Met ingang van 2016 zijn de middelen verdeeld middels een objectief verdeelmodel (op basis van structuurkenmerken van onze gemeente), waarbij het verdeelmodel geleidelijk wordt ingevoerd. Er kan gesteld worden dat ruim € 3 mln van de korting van ruim € 5 mln wordt veroorzaakt door de overgang van het historische naar het objectieve verdeelmodel. We zullen over dit nadelige effect nogmaals contact zoeken met het Rijk, maar hebben niet de verwachting hierin nog iets te kunnen veranderen.

Met respect... en transformatie-agenda

De maatregelen die het college in deze notitie voorstelt zijn in lijn met de visie en uitgangspunten van ons beleidsplan *Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning* en de transformatie-agenda *Hengelo sociaal met lef!* Een visie waarbij betrokken inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals er samen voor zorgen dat (kwetsbare) mensen die tijdelijk of voor een langere periode ondersteuning nodig hebben, deze zoveel mogelijk op maat krijgen, passend bij hun mogelijkheden en specifieke situatie. Zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. De maatregelen zijn in lijn met eerder gemaakte keuzes voor:

- preventie en vroeg-signalering
- verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar algemene (voorliggende) voorzieningen
- gemeentelijke toegang tot maatwerkvoorzieningen
- integrale wijkteams inzetbaar (ondersteuning bieden) voor alle inwoners in een wijk
- aandacht voor mantelzorgers en vrijwilligers
- vrij maken van middelen voor vernieuwing (innovatiebudget)
- zoveel mogelijk inzet van Zorg in natura (boven Persoonsgebonden budget)
- heffen eigen bijdrage op huishoudelijke ondersteuning, begeleiding, hulpmiddelen en woonvoorziening
- collectieve (aanvullende) zorgverzekering voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking.

Daarbij blijft het uitgangspunt dat iedereen zoveel mogelijk de ondersteuning en zorg (op maat) krijgt die hij of zij nodig heeft.

Een deel van de maatregelen is naar aanleiding van de transformatie-agenda al in gang gezet. Maatregelen die, in navolging van de transformatie-agenda, in samenwerking met partners worden opgepakt. Door onze financiële situatie zien wij ons echter noodzaak deze maatregelen te versnellen en/of aan te passen.

Samenhang Wmo, Jeugdwet en Participatiewet

Wij blijven daarbij zoeken naar de ruimte die de wetgevingen bieden om de diverse instrumenten voor ondersteuning integraal beschikbaar te hebben voor onze inwoners. In samenhang met elkaar. De drie wetten hebben immers raakvlakken en liggen soms in elkaars verlengde: maatschappelijke participatie is het centrale doel. Wij willen ons daarbij niet te veel laten leiden door de soms tegenstrijdige rechten en plichten binnen de wetgevingen en de belemmeringen die dit opwerpt in beleid en uitvoering. In deze notitie worden ook een aantal ontwikkelingen vanuit de Participatiewet aangehaald die weliswaar geen financieel effect hebben op dit deel van de meerjarenbegroting, maar die vanwege de integraliteit wel van belang zijn te benoemen en een effect kunnen hebben op een aantal maatregelen.

Begrotingswijziging

De wijziging in de meerjarenbegroting 2017-2020 bouwt voort op de begrotingswijziging 2016 die college en raad hebben vastgesteld. De verschuivingen binnen de begroting 2016 hebben we meerjarig doorgetrokken. Deze begrotingswijziging hield echter alleen in dat er verschuivingen plaatsvonden tussen de budgetten voor de verschillende zorgvormen, zodat deze meer in lijn kwamen te liggen met de

verwachte uitgaven. Omdat de verwachting was en is dat ook 2016 budgettair neutraal zal verlopen, heeft toen geen extra bijsturing plaatsgevonden. Voor de meerjarenbegroting 2017-2020 is dit wel nodig. In voorliggende begrotingswijziging zijn ook de kosten opgenomen die voorliggend of in personele zin gemaakt moeten worden om de maatregel te kunnen uitvoeren.

Op de kosten voor de uitvoering van de centrale toegang korten wij niet. Dit is namelijk ons belangrijkste sturingsmiddel voor het inzetten van de zorg en dus de financiële uitgaven.

Bij de invoering van de transitie jeugd en Wmo heeft de gemeenteraad besloten dat de centrale toegang vanuit de gemeentelijke organisatie wordt vormgegeven. Dat betekent voor de Wmo dat inwoners alleen betaalde zorg kunnen krijgen via de gemeentelijke toegang. Hiervoor zetten wij huisbezoeken in. Dit doen we ook bij Jeugdhulp. Daarvoor geldt echter dat ook huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen zorg kunnen inzetten.

Voor onze centrale toegang is de benodigde zorg en ondersteuning leidend. Waar mogelijk wordt toegeleid naar algemene voorzieningen en andere zorgvormen. Dit wordt, conform de kaders van de gemeenteraad, ook in de toekomst vastgehouden. Daarom korten wij niet op de uitvoering van vooral centrale toegang, maar ook op dat van de facturatie en inkoop. Deze capaciteit is nodig om de maatregelen te kunnen uitvoeren. Bij de start is 38,5 fte voor de nieuwe taken ingezet, kosten hiervoor zijn € 4, 2 mln. De maatregelen die wij voorstellen kunnen worden uitgevoerd binnen deze capaciteit. Daarvoor zijn twee uitzonderingen. We hebben nu een tekort op regisseurs jeugd en vragen daarvoor een uitbreiding en we willen investeren op toezicht en handhaving kwaliteit Wmo (zie NB01).

MAATREGELEN TRANSFORMATIE / INNOVATIE

T01 Innovatiebudget bijstellen

Om uitvoering te geven aan transformatie conform de nota *Met respect...* en in de transformatie-agenda, heeft het college een budget gereserveerd om te kunnen innoveren. Met het vaststellen van de nota *Met respect...* hebben college en gemeenteraad besloten om een deel van de doeluitkering Sociaal domein te reserveren voor innovatieve projecten. In 2015 en 2016 2,5% en vanaf 2017 5% van het budget, wat neer komt op een bedrag van ruim € 1,7 mln. Voorgesteld wordt dit voor 2017 met € 450K terug te brengen, zodat de reeds geplande (lef)-projecten kunnen doorgaan en er nog ruimte is voor activiteiten die daar uit voortvloeien (ruim € 100K). Nieuwe projecten starten is dan voor 2017 niet aan de orde. College en raad kunnen overwegen om het innovatiebudget helemaal te schrappen, maar daarmee worden veranderingen op de lange termijn (en de daarbij behorende financiële verschuivingen) niet gerealiseerd. Ook voor veel van onderstaande maatregelen is inzet vanuit het innovatiebudget noodzakelijk.

Voor 2018 en verder is een afbouw van het budget te motiveren. Een reservering van 5% structureel is niet houdbaar, maar je kunt overwegen om voor 2018 weer naar 2,5% van de doeluitkering te gaan. Gezien de financiële situatie zien wij ons helaas genooddakt het innovatiebudget vanaf 2019 nagenoeg geheel te schrappen (met uitzondering van een al begrote post van 14K). Hoewel wij niet de illusie hebben dan 'klaar' te zijn met transformeren, gaan we er wel vanuit dat veel vernieuwingen al in gang zijn gezet en/of effect sorteren en structureel kunnen worden verwerkt in de meerjarenbegroting 2019-2022. Willen we vanaf dat jaar toch investeren in innovaties, dan zal voor financiering daarvan een apart voorstel richting college en gemeenteraad gaan.

Nb. Omdat het werken met een % met zich mee brengt dat we het bedrag bij elke wijziging vanuit het Rijk weer moeten aanpassen, stellen we voor in de aangepaste meerjarenbegroting 2017-2020 over te stappen op concrete bedragen.

Het beschikbare innovatiebudget 2017-2020 en besteding ervan in 2017 ziet er dan als volgt uit:

	2017	2018	2019	2020
Beschikbaar budget oorspronkelijk	1.735.000	1.740.000	1.740.000	1.740.000
Te bezuinigen	450.000	840.000	1.725.846	1.740.000
Beschikbaar budget nieuw	1.285.000	900.000	14.154	0
Besteding budget:				
MBO Sociaal Werk*	230.000			
Adviesraden**	35.000			
Voor-zorg (mantelzorgondersteuning)***	34.000			
Voor-zorg (Doe Boerderij)	71.000			
Hoe ouders worden	145.460			
VSO PRO	74.333			
Versterken doorontwikkeling Wijkkracht (incl. Jeugdkracht)	400.000	400.000		
Werk en inkomen statushouders	60.000	60.000		
Gezonde toekomst dichtbij	14.154	14.154	14.154	
Lokale mobiliteitsvoorzieningen	102.434			
Totaal	1.166.381	474.154		
Restant beschikbaar	118.619	425.846	0	0

* MBO Sociaal Werk is een pilot project dat sinds medio 2015 door Wijkkracht wordt uitgevoerd en wordt gefinancierd vanuit het innovatiebudget. Idee was dit vanaf 2017 structureel in de begroting te kunnen verwerken, maar de evaluatie van het project geeft ons nog te weinig informatie om dit gemotiveerd te kunnen doen. Derhalve wordt voorgesteld de pilot met een jaar te verlengen om nog wat langer te kunnen monitoren en voor 2017 nogmaals te financieren uit het innovatiebudget.

** Voor de ontwikkeling van de Adviesraad Sociaal Domein en omvormen van de overige adviesraden is voor 2016 en 2017 een bedrag gereserveerd met de opdracht het daarna te evalueren en waar nodig structureel in de begroting te verwerken. Wij hebben dit verwerkt in maatregel A06.

*** Binnen het project voor-zorg onderdeel dag- en vrijetijdsbesteding was voor 2016 een budget geraamd om te kijken of studenten ingezet kunnen worden ter ondersteuning voor mantelzorgers met als idee dat daarmee minder Ondersteuning Zelfstandig Leven (OZL) of Ondersteuning Maatschappelijke Deelname (OMD) ingezet hoeft te worden. Dit deel van het project is in 2016 echter niet gestart. Maar vanwege de kansen die wij in dat project zien, willen we toch in 2017 nog proberen dit te realiseren en te monitoren.

Motie "Gebruik innovatiebudget"

Naast de inzet op bovenstaande projecten wordt in 2017 ingezet op uitvoering van de motie "Gebruik innovatiebudget". Via deze motie roept de gemeenteraad het college op om een deel van het niet gebruikte innovatiebudget 2015 te gebruiken voor innovatieve ideeën uit de Hengelose samenleving. Ideeën die bijvoorbeeld een bijdrage kunnen leveren aan een van de hier genoemde maatregelen of die op zichzelf een maatregel kunnen zijn ten behoeve van een sluitende begroting. Wij staan daarvoor open. Het onderzoek naar de vormgeving van een dergelijk platform is inmiddels gestart. Naar verwachting zal het college de bevindingen eind maart aan de gemeenteraad voorleggen. Met het oog op de financiële situatie zullen wij terughoudend omgaan met eventuele kosten die hiermee gepaard gaan. Wij stellen hiervoor tot nu toe nog geen middelen beschikbaar.

MAATREGELEN JEUGD

Jeugd: Preventie en vroeg-signalering

J01 Samenwerking met onderwijs – indicatiestelling en zorg op school

Een van de vindplaatsen voor jeugdigen die ondersteuning nodig hebben zijn de scholen. Vaak een vertrouwde plek voor de jeugdigen en ouders. Wanneer tijdig gesignaleerd wordt en mogelijk op school (lichte, korte) interventies kunnen plaatsvinden, kan erger voorkomen worden. We pleiten dus voor extra preventieve inzet. Zowel met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, de voorschoolse instellingen als ook met het ROC zijn we hierover in gesprek. We zijn al gestart met het proefdraaien door incidenteel groepsgericht jeugdhulp te bieden in het onderwijs. Verder wordt regionaal onderzocht op welke wijze er structurele verbinding is tussen speciale voorzieningen in het onderwijs en jeugdhulp (onderwijszorgarrangementen). Ook wordt in een regionale pilot in beeld gebracht hoe de relatie is tussen de inzet van jeugdhulp en het type onderwijs van een jeugdige. Deze informatie geeft ons meer beeld over waar en hoe we preventiever kunnen samenwerken met het onderwijs.

Door het optimaliseren van de samenwerking met het onderwijs, verwachten we dat in 2017 € 50K bespaard kan worden en vanaf 2018 jaarlijks € 150K. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten jeugdhulp behandeling (€ 615K), GGZ specialistisch (€ 4,9 mln) en opvoedhulp (€ 310K).

De optimalisatie vraagt een pro-actieve, extra inzet vanuit de toegang jeugd om het onderwijs actief te benaderen en te betrekken (zie ook NB01).

Jeugd: Van maatwerk naar voorliggend

J02 Lef-project Doe-boerderij -

Voor jeugd loopt op dit moment het lef-project de Doe-boerderij. We zien, samen met professionals en ouders, veel kansen in het ontwikkelen van een 'Doe-gebied' rondom het Weusthag. Maar ook in het doorontwikkelen van bestaand aanbod (van scouting, zorgaanbod, sport) voor kwetsbare jeugdigen uit hengelo (die nu elders naar zorgboerderijen gaan). Zowel voor OMD, OZL als vervoer hebben we een inschatting gemaakt welke 'besparing' we mogelijk achten. Aan de hand van de cijfers van 2016 denken we -na aftrek van de kosten die we moeten maken- vanaf 2018 jaarlijks € 175K te kunnen besparen. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten OZL 1 en 2 (€ 575K) en OMD 1 en 2 (€ 875K).

J03 Voorbereid ouderschap – (v)echtscheidingen

Vanuit het lef-project 'Hoe ouder worden' starten we een deelproject over voorbereid ouderschap om daarmee (v)echtscheidingen te voorkomen. We streven ernaar om ouders in Hengelo meer handvatten te geven om het belang van kinderen voorop te zetten bij een scheiding en eerder ondersteuning in te zetten bij een scheiding om vechtscheiding en kinderen in de knel te voorkomen. Onder andere door vroegtijdige, gratis mediation aan te bieden.

We denken hiermee in 2018 € 25K en vanaf 2019 € 50K te kunnen besparen. Deze maatregel heeft effect op de begrotingspost opvoedhulp (€ 310K).

J04 Jeugdkracht

Jeugdkracht is een nieuw pilotproject om ook in het voorveld, vanuit onder andere Wijkkracht, jeugdigen (tot ongeveer 18 jaar) beter te kunnen ondersteunen. Tot op heden is veel aandacht gegaan naar de inrichting van onze lokale toegang voor jeugd en gezin. Er is actief verbinding gezocht met het 'voorveld' voor jeugd vanuit de toegang, richting de scholen, de huisartsen en in de wijk. Inmiddels is duidelijk geworden dat bij een aanzienlijk deel van de verwijzingen naar jeugdhulp de gemeente niet direct betrokken is. Huisartsen en jeugdartsen zijn belangrijke verwijzers in het voorveld. Mede daarom is het belangrijk nu de focus te leggen op dit 'voorveld'. We zetten onder andere in op voldoende kwalitatieve opvoed- en opgroei-interventies en ondersteuningsmogelijkheden in de eigen omgeving van jeugdigen en ouders en opvoeders en op een goede verbinding en vervlechting van de ondersteuning en zorg in het voorveld met de specialistische jeugdhulp die door jeugdhulpaanbieders wordt ingezet.

Dit raakt ook de keuze van inrichting van onze toegang. We moeten de werkwijze van onze regisseurs onder de loep nemen in relatie tot Jeugdkracht. Nu is de keuze om regie pas in te zetten bij de zwaardere casussen, maar je kunt regie ook eerder en in het voorveld inzetten.

Dit project jeugdkracht vraagt om een eenmalige investering voor 2017 en 2018, te financieren uit het innovatiebudget (onderdeel versterken doorontwikkeling Wijkkracht). Naar verwachting levert dit uiteindelijk in 2018 € 200K op en vanaf 2019 € 300K op.

Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten jeugdhulp behandeling (€ 615K), GGZ specialistisch (€ 4,9 mln) en opvoedhulp (€ 310K).

Jeugd: Jeugdhulp

J05 Intensieve zorgtrajecten

Het idee bestaat dat de duur van een aantal trajecten soms onnodig lang is en dat bepaalde zorg tegelijkertijd wordt verleend (zorgstapeling) terwijl het soms misschien beter is eerst te kijken hoe de ene vorm van ondersteuning uitpakt, alvorens een andere te starten. Uit de regionale monitor jeugdhulp blijkt inderdaad dat combinaties van zorg veel voorkomen. Zo zijn er bijvoorbeeld ruim 200 jeugdigen waarbij Maatwerk Jeugd en Jeugd GGZ gecombineerd worden. Binnen gezinnen wordt soms voor meerdere gezinsleden ondersteuning ingezet, de vraag is of dit voldoende efficiënt en effectief gebeurt. Het loont te investeren in een analyse van deze complexe en dure situaties, om hier vervolgens op te kunnen gaan sturen (waarbij je kunt sturen op de duur van de trajecten, op stapeling dan wel volgorde van inzetten van trajecten en op intensiteit van trajecten). Een verdere besparing is dan mogelijk.

Door te investeren in extra inzet op regie vanuit het team Jeugd en Gezin (zie NB03) verwachten we hier in 2017 € 100K te besparen en vanaf 2018 € 200K. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten GGZ specialistisch (€ 4,9 mln), verblijf opvoedhulp (€ 1,8 mln), verblijf LVG (€ 2,7 mln) en verblijf GGZ (€ 990K).

Jeugd: Verblijf (24-uurs voorziening)

J06 Meer ambulant (via jeugdhulp)

Het verblijf in een 24-uurs voorziening behelst bijna 20% van het budget voor jeugdhulp terwijl het naar schatting 4% van de trajecten is. Van kortdurend verblijf maken gemiddeld 60 jeugdigen gebruik en worden bedragen in rekening gebracht van € 70 per etmaal. Bij verblijf dat langdurig is, hebben we het over zo'n 35-40 jeugdigen, waarbij de prijs per etmaal kan oplopen tot ruim € 300. Het zijn dus, relatief gezien, hele dure trajecten. De inschatting is dat een deel van deze trajecten ook of eerder ambulant kunnen plaatsvinden. Ook hier vraagt het een goede analyse op de trajecten waar verblijf wordt ingezet. De ombuiging wordt daarbij geschat op structureel € 300K vanaf 2018. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten verblijf opvoedhulp (€ 1,8 mln), verblijf LVG (€ 2,7 mln) en verblijf GGZ (€ 990K).

Jeugd: Verwijzing door externen

J07 Minder doorverwijzingen door huisartsen

Uitbreiding pilot POH

De jeugdhulp wordt slechts voor een deel geïndiceerd door onze eigen toegang. Ongeveer 50% van de verwijzingen vindt plaats door huisartsen en andere verwijzers. Het loont dus om daarin te investeren. Op dit moment zijn met zo'n 20 huisartsen afspraken gemaakt over de inzet van Praktijk Ondersteuners Huisartsen (POH). Uit monitoring blijkt dat dit effect heeft en dat we daarmee minder doorverwijzingen hebben gehad naar -vaak duurder- specialistische jeugdhulp. In de begroting 2017-2020 hebben we het effect van hun inzet reeds verwerkt, door de begrotingsposten naar beneden bij te stellen. Tegenover deze bruto besparing staat echter dat wij hiervoor kosten maken. We hebben echter verzuimd de kosten van deze praktijkondersteuners op te nemen. Dit repareren we in deze begrotingswijziging (zie NB02).

Van de resterende huisartsen in Hengelo zijn er ongeveer 10 die ook ondersteuning willen van deze praktijkondersteuners. Dit kan mogelijk al georganiseerd worden in 2017, wat ons in 2017 naar verwachting € 75K extra oplevert en vanaf 2018 jaarlijks € 100K.

Contact huisartsen

Naast inzet op praktijkondersteuners willen we in brede zin meer in contact komen met de huisartsen en ze bewust maken van hun rol en positie als verwijzer in relatie tot dat van de gemeente. We willen graag met ze in gesprek over de reden van en manier waarop ze doorverwijzen, en de mogelijkheid dit terug te dringen. We verwachten dat ons dit vanaf 2018 ongeveer € 50K per jaar kan besparen. Beide maatregelen hebben effect op de begrotingspost GGZ specialistisch (4,9 mln).

Onderzoek naar specialistische POH

Er zijn ook gemeenten die experimenteren met de inzet van zeer specialistische POH. Dit willen we nader onderzoeken. Deze maatregel is op dit moment niet te kwantificeren in een bedrag, maar het nadere onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

J08 Betere doorverwijzingen door gecertificeerde instellingen

De inzet van Jeugdbescherming (JB), Jeugdreclassering (JR) en Jeugdzorgplus (instelling) wordt door de rechter opgelegd. Dus daar kunnen we wat betreft indicatie als gemeente niet in sturen. Deze instellingen (zogenaamde gecertificeerde instellingen) kunnen echter ook jeugdigen/gezinnen doorverwijzen naar jeugdhulp. We verwachten daar in overleg met de instellingen een daling of aanpassing van de inzet te kunnen bewerkstelligen.

Om dit goed te kunnen uitvoeren zal vanuit beleid en uitvoering (regisseur) capaciteit vrij gemaakt moeten worden. Dit vraagt om een tijdelijke investering van € 70K in 2017, waarna het in 2018 en 2019 een besparing oplevert van € 230K per jaar, oplopend tot € 300K vanaf 2020. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten opvoedhulp (€ 310K), spoedzorg (€ 200K) en verblijf opvoedhulp (€ 1,8 mln).

Jeugd: Overig

J09 (Tariefstelling) Inkoop 2018

In de regio wordt op dit moment nagedacht over de inkoop vanaf 2018. Een andere inkoop die beter aansluit bij de behoeften van inwoners en ondersteunend moet zijn aan de transformatie (minder administratieve lasten, meer vrijheid voor professionals om zich te richten op resultaten, meer flexibiliteit en minder onnodige zorg). De koers die nu uitgewerkt wordt, voorziet in een andere manier van inkopen van de zorg (aan de hand van ondersteuningsbehoeften in plaats van producten). Wat dit doet met de tarieven (en dus de begroting) is lastig in te schatten. In het regionale koersdocument (door het college inmiddels aangeboden aan de gemeenteraad) wordt aangegeven dat naast sturen op tarieven vooral ook op de kwantiteit gestuurd moet worden.

De verandering zal het grootste zijn bij de inkoop van jeugdhulp. Voor OZL (Ondersteuning Zelfstandig Leven) en OMD (Ondersteuning Maatschappelijke Deelname) zijn vanaf 2015 al stappen gezet naar minder producten en toewerken naar resultaatafspraken. Maar de nieuwe integrale manier van inkopen betekent ook voor OZL en OMD een verandering, waarbij ook moet worden ingezet op een koppeling met Huishoudelijke ondersteuning.

GRIP integreren in regionale inkoop 2018

Op het moment dat we de zorg vanaf 2018 op een andere manier inkopen kunnen we ons voorstellen dat het daarmee niet meer nodig is om GRIP apart te subsidiëren. GRIP is een zorgvorm die wij via een subsidie afnemen van een aantal aanbieders waar wij ook andere zorgvormen via raamcontracten inkopen. GRIP biedt zeer intensieve regie op en integrale ondersteuning van een gezin, met als doel dat het gezin weer grip krijgt op de eigen situatie. Deze manier van werken is een aantal jaren geleden via een pilot in Hengelo geïntroduceerd, maar wordt inmiddels ook elders toegepast en meegenomen in de nieuwe manier van inkopen waarbij de ondersteuningsbehoeften van inwoners centraal staan.

Wanneer we proberen in te schatten wat deze integrale (a la GRIP) wijze van inkopen betekent (niet meer in producten maar in arrangementen die zijn ingedeeld naar ondersteuningsbehoeften), denken we aan een bedrag van € 700K structureel vanaf 2018.

Deze maatregelen hebben feitelijk effect op alle begrotingsposten omdat de andere wijze van inkopen van invloed is op alle zorgvormen die we inkopen. Maar we boeken dit bedrag op de posten van jeugdhulp behandeling (€ 615K), verblijf LVG (€ 2,7 mln), GGZ specialistisch (€ 4,9K), verblijf opvoedhulp (€ 1,8K), Jeugdbescherming (€ 1,2 mln) en GRIP (€ 420K).

J10 VTT onderbrengen in begroting Wmo

VTT gaat zowel over alle inwoners en niet alleen jeugdigen en gezinnen. VTT kan daarmee net zo goed onder het Wmo-deel van de begroting vallen, waardoor op de begroting van jeugd meer ruimte ontstaat. Het gaat dan om een bedrag van jaarlijks € 405K wat kan ingaan per 2017. Betekent wel dat bij de Wmo gekeken moet worden hoe dit op te vangen.

MAATREGELEN WMO

Wmo: Verwijzing

W01 Indicatiestelling

Er wordt in halve uren geïndiceerd en bij twijfel over het aantal in te zetten uren ondersteuning, met name OZL, naar boven afgerond (ten voordeel van de cliënt). Voorstel is om naar beneden af te ronden. Het is lastig in te schatten hoeveel besparing dit oplevert. Bij OMD speelt dit minder.

Bij indicatiestelling wordt voorgesteld iets vaker te vragen om een medische diagnose (door huisarts of specialist) als grondslag. Bij psychosociale problematiek is er nu soms inhoudelijke twijfel (ook na medisch advies van 'eigen' arts) en dan wordt wel zorg ingezet. Beide maatregelen samen kunnen een besparing opleveren van € 100K in 2017 tot € 200K vanaf 2018.

Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten OZL 1 (€ 2,0 mln) en OZL 2 (€ 3,0 mln).

Wmo: Van maatwerk naar voorliggend

W02 Dag- en vrijetijdsbesteding: voorliggende voorziening voor allochtone ouderen e.a.

Van de 100 meldingen per week is ruim 35% een allochtone oudere. De helft daarvan kan, naar schatting, voorliggend ondersteuning worden aangeboden (als dat er is). Er van uitgaande dat ook voorliggende voorzieningen geld kosten, schatten we in dat 5% van de huidige OMD-middelen bespaard kan worden door voor allochtone ouderen voorliggend aanbod te organiseren. Vraagt naar verwachting nog wel om verdere uitbreiding van de AVEG-groepen of ander extra aanbod.

Deze maatregel kan ons in 2017 al een bedrag van € 100K besparen, oplopend tot € 200K vanaf 2018.

Daarnaast is de schatting dat nog 1% voor andere doelgroepen, m.n. psychiatrisch patiënten, voorliggend kan worden georganiseerd. Daarvan schatten we in vanaf 2018 een bedrag van € 50K te kunnen ombuigen. Beide maatregelen hebben effect op de begrotingsposten OMD 1 (€ 3,0 mln) en OMD 2 (€ 1,1 mln).

W03 Dag- en vrijetijdsbesteding: inzetten mantelzorgondersteuning

Samen met SIZT wordt gekeken naar inzet van studenten verpleegkunde bij individuele en groepsbegeleiding om mantelzorgers te ontlasten. Het gaat daarbij om jaarstages (van gemiddeld 28 uur per week) waarbij de gebruikelijke eisen voor de stage-biedende organisatie en professionele begeleiding gelden. De berekening van SIZT wat dit zou kunnen opleveren is heel optimistisch. We gaan uit van € 50K in 2017, oplopend tot € 100K vanaf 2018. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten OMD 1 (€ 3,0 mln) en OMD 2 (€ 1,1 mln).

W04 Afspraken met Mediant over behandeling (Zvw) allochtone ouderen

Er is op dit moment overleg met Mediant dat zij zichzelf beter toerusten om allochtone ouderen te kunnen behandelen. Dit is een voorziening van Zorgverzekeringswet dat feitelijk ook voorliggend is. Er komen veel ouderen bij team Wmo die uit behandeld zijn omdat Mediant geen passende hulp kan bieden. Dan komen ze bij ons voor OZL en/of OMD. Wanneer wij hierover in 2017 goede afspraken weten te maken, levert ons dit naar schatting zo'n € 100K in 2018 op tot € 200K vanaf 2019. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten van zowel OZL 1 en 2 als OMD 1 en 2 (zie hierboven voor de bedragen).

Wmo: Overig

W05 VTT onderbrengen in begroting Wmo

Dit is het effect van maatregel J10. Op dit moment wordt intensief overleg gevoerd met VTT over hun rol en positie in relatie tot dat van de gemeenten. Wat doet de gemeentelijke toegang en wat doet VTT. Afgelopen periode is extra inzet gepleegd om een wachtlijst weg te werken. Evenals bij onze toegang ziet ook VTT een toename aan casussen (en crisissen). Daarvoor is structureel meer geld geraamd vanaf 2017, wat ons € 20K extra kost, waardoor de begrotingspost VTT uit komt op een bedrag van € 425K.

W06 Invaliden parkeerkaarten

Als gemeente verschaffen we onze inwoners die dat nodig hebben invaliden parkeerkaarten. Bij elke aanvraag wordt een medisch advies opgevraagd. Wij willen dit voortaan niet meer bij elke aanvraag doen. Soms is het overduidelijk dat een invaliden parkeerkaart nodig is, en dan kunnen we ons (en de

inwoner) de kosten voor een medisch advies besparen. Ook is te overwegen de bijdrage voor de medische advisering te verhogen. Omdat dit een onwenselijke drempel kan opwerpen, zijn wij daar niet voor. Wel willen wij kritisch zijn op de indicatiestelling, omdat wij naar verhouding veel invaliden parkeerkaarten verstrekken. Het college verwacht dat beide maatregelen een bedrag van € 25K kan opleveren (vanaf 2018).

W07 (Arbeidsmatige) dagbesteding

We willen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor initiatieven op de grens van Wmo en Participatiewet als het gaat om dagbesteding (Ondersteuning Maatschappelijke Deelname) vanuit de Wmo en arbeidsmatige dagbesteding of werkzaamheden verrichten vanuit de Participatiewet voor mensen met (een zekere) loonwaarde. In de praktijk is dit een grijs gebied. Enerzijds omdat mensen zich nog kunnen ontwikkelen na het 18^e levensjaar. Anderzijds omdat mensen toch kwetsbaar blijven en door bijvoorbeeld veranderende omstandigheden in hun leven tijdelijk niet het niveau, vereist voor de Participatiewet, halen. We moeten voorkomen dat mensen die toch arbeidsvermogen hebben (ontwikkeld) in de dagbesteding blijven. Daarom moet er bij de begeleiding van deze mensen constant aandacht zijn voor de ontwikkeling richting reguliere arbeidsmarkt. Op dat moment zou de klant geplaatst moeten worden op een reguliere baan met ondersteuning. Het idee is dat hierdoor meer respect en kansen voor de betrokkenen ontstaat wat weer bijdraagt aan hun eigenwaarde, zelfstandig functioneren en beter op hun plek komen. Deze maatregel is op dit moment niet te kwantificeren in een bedrag, maar het nadere onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

W08 Huishoudelijke ondersteuning vanaf 2018

Huishoudelijke ondersteuning (HO) moet per 1 januari 2018 opnieuw worden ingekocht, waarbij het streven is een koppeling te maken met de aanbesteding voor jeugdhulp, OZL en OMD (integrale aanbesteding, zie J09). Een verlenging per 1 januari 2018 is niet mogelijk. Bij de nieuwe inkoop voor HO hebben we rekening te houden met de uitspraken die in mei 2016 zijn gedaan door de Centrale Raad van Beroep (CRvB) en de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die per 1 april 2017 in gaat. De uitspraken van de CRvB (en de daarop gevolgde jurisprudentie) heeft uitgesproken dat gemeenten mogen toekennen in resultaatsgebieden, maar dat een duidelijke maatstaf is vereist (activiteit, frequentie en tijd). En de AMvB ziet er op toe dat we een reële prijs vaststellen voor een Wmo-dienst en legt de Code Verantwoord Marktgedrag vast in nadere regels. De verwachting is dat de kosten voor HO hierdoor vanaf 2018 zullen toenemen. Deze maatregel is nu nog niet te kwantificeren in een bedrag. Wel willen wij dit nadrukkelijk benoemen als risico, zodra er meer informatie beschikbaar is zullen wij u hierover informeren.

MAATREGELEN ALGEMEEN

A01 Meer Pgb verstrekken in relatie tot handhaving

In de verordening hebben wij opgenomen dat het tarief voor Persoonsgebonden budget (Pgb) 20% lager ligt dan het tarief voor Zorg in natura (Zin). Dit betekent dus dat Pgb goedkoper is dan Zin. Desondanks hebben college en gemeenteraad in *Met respect...* opgenomen dat zij de financiering van Pgb willen terugdringen omdat de kwaliteit daarvan niet (goed) te controleren is.

Met name voor jeugdigen en gezinnen kan Pgb echter een prima vorm van financiering zijn, waarmee meer maatwerk geleverd kan worden. Wanneer we echter onze begroting bekijken, blijkt dat er weinig Zorg in natura wordt ingezet dat kan worden omgebogen naar een Persoonsgebonden budget. Dit komt hoofdzakelijk doordat we met veel zorgaanbieders een contract hebben voor Zorg in natura. De zorgvorm waarbij het beste een ombuiging van Zin naar Pgb kan plaatsvinden is OZL en OMD en dat wordt vanuit de Jeugdwet veel minder ingezet dan vanuit de Wmo.

Toch willen wij wel onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van Pgb en denken hiermee een financieel voordeel te kunnen halen van € 50K in 2017 tot € 100K vanaf 2018. We willen het effect daarvan wel goed blijven monitoren. Deze maatregel heeft effect op de begrotingsposten van OZL 1 en 2 en OMD 1 en 2, van zowel Jeugd als Wmo.

Meer Pgb verstrekken, vraagt wel om extra inzet op handhaving (zie ook NB02). Daarnaast wordt er op dit moment ook landelijk hard gewerkt aan een ondersteuningsprogramma voor gemeenten om meer tools te ontwikkelen om een zorgvuldige en controleerbare Pgb verstrekking te kunnen waarborgen. De mogelijke risico's en nadelen worden hierdoor verminderd.

A02 Kosten bewust maken inwoner/ cliënt, verwijzers en aanbieders

Ervaring leert dat mensen vaak geen idee hebben wat de zorg en ondersteuning kost. We verwachten dat wanneer inwoners/ cliënten, verwijzers en aanbieders meer kostenbewust zijn, ze de zorg en ondersteuning bewuster inzetten en dat mogelijk minder ingezet wordt. Wat dit in financiële zin oplevert, is lastig aan te geven. Daar komt bij dat de backoffice daartoe ook veel beter ingericht moet worden, zodat we bedrijfsmatiger kunnen sturen op kosten. Deze maatregel is niet te kwantificeren in een bedrag, maar zal op verschillende begrotingsposten zijn weerslag hebben.

A03 Meer uitgaan van eigen kracht en regie

We veronderstellen dat niet alleen onze eigen consultants en regisseurs, maar ook professionals werkzaam bij zorginstellingen, nog meer uit kunnen gaan van eigen kracht en eigen regie van cliënten. Wat kunnen cliënten zelf doen? Dit speelt bij Wmo wellicht minder dan bij Jeugd, doordat vanuit de oude Wmo al langer ervaring is opgedaan met de Kanteling-gedachte. Dat wil zeggen dat mensen niet gevraagd wordt welke voorzieningen/ ondersteuningsvorm men wil, maar wat ze nodig hebben om in het dagelijks leven te kunnen functioneren. Deze maatregel is niet te kwantificeren in een bedrag, maar zal op verschillende begrotingsposten zijn weerslag hebben.

A04 Extra inzet op bekendheid voorliggende voorzieningen (bij huisartsen en consultants)

We weten dat veel voorliggende voorzieningen in Hengelo niet bekend zijn bij de consultants, regisseurs en medewerkers van Wijkkracht (speelt bij Wmo minder dan bij Jeugd). Daarom wordt op dit moment ook de zogenaamde Hulpwijzer gemaakt, die professionals moet helpen een weg te vinden in het voorliggend veld. Dit moeten we ook bij huisartsen, kinderartsen en gecertificeerde instellingen onder de aandacht brengen. Ook communicatie hierover richting cliënten zelf is een aandachtspunt. We verwachten hiermee voor 2018 € 100K en vanaf 2019 € 200K te kunnen besparen. Deze maatregel heeft feitelijk effect op alle begrotingsposten omdat de andere wijze van inkopen van invloed is op alle zorgvormen die we inkopen. Maar we boeken dit bedrag op de posten van OZL 1 en 2 en OMD 1 en 2, van zowel Jeugd als Wmo.

A05 Duidelijkheid tussen verschillende wetgevingen

We moeten meer zicht krijgen in en grip krijgen op de grijze gebieden tussen de verschillende wetten: Wet langdurige zorg (Wlz), Zorgverzekeringswet (Zvw), Participatiewet, Wmo en Jeugdwet. De discussie over groepen of casussen waarvan nu onduidelijk is onder welke wet ze vallen of waarover verschil van mening bestaat tussen betrokken instanties is nog lang niet afgerond. Wij streven er naar niet de wetgevingen maar de best passende zorg voor onze inwoners centraal te laten staan. Deze maatregel is niet te kwantificeren in een bedrag, maar zal op verschillende begrotingsposten zijn weerslag hebben.

A06 Adviesraden

In onze begroting is jaarlijks een budget voor de Wmo-clientsraad en de clientsraad Minima opgenomen van elk € 15K (exclusief de huur van de spreekruimte voor de clientsraad Minima). Voor de vorig jaar ingestelde Adviesraad Sociaal Domein en voor cliëntparticipatie jeugd is in 2016 en 2017 jaarlijks een bedrag gereserveerd van € 35K Euro uit het innovatiebudget. Beide zijn nieuwe vormen van cliëntparticipatie, die enerzijds mede richting moeten geven aan de transformatie van het sociale domein en anderzijds ook een nieuwe manier van cliëntparticipatie stimuleren. Daarbij is opdracht gegeven om voor het verstrijken van de twee jaar te bezien in hoeverre het budget passend is en of en hoe het structureel moet worden opgenomen in de begroting. Hoewel het nog te vroeg is dit goed te evalueren, denken wij hiervoor vanaf 2018 structureel een bedrag te moeten opnemen in de begroting van € 15K ter financiering van de vrijwilligersvergoedingen en andere bijkomende kosten.

NIEUW BELEID

Nieuw beleid: bedrijfsvoering en correcties

NB01 Bedrijfsvoering

In oktober 2014 heeft de gemeenteraad de nota " Met respect..." vastgesteld. Tegelijkertijd daarmee zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze taken. De formatie is toen berekend op basis van aannames over het aantal meldingen, aanvragen en de tijd die dat in beslag neemt. Wij hebben daar destijds bij aangegeven dat wij in de loop der tijd met een meer adequate inschatting van de benodigde formatie zouden komen. In de afgelopen twee jaar hebben we veel ervaring opgedaan en

hebben wij een goed beeld verkregen van de benodigde formatie om tot een goede zorg en ondersteuning te kunnen komen.

Het grootste deel van de beschikbare formatie wordt ingezet voor onze lokale toegang. Dat zijn onze regisseurs en consulenten die op huisbezoek gaan en de aanvragen beoordelen en regie voeren op het zorg/ ondersteuningstraject. Met name de zwaarte van de jeugdproblematiek en de tijd die goede regie daarop vergt hebben wij in 2014, met de aannames die we deden, niet goed ingeschat. Voor het op een kwalitatief goede wijze uitvoeren van de regierol op jeugd is extra capaciteit nodig. Op dit moment is het met de huidige capaciteit alleen mogelijk de crisissen en zwaardere problematiek op te pakken. Wij zijn van mening dat ook op minder zwaardere casussen goede regie dient plaats te vinden, daarmee kan "erger" worden voorkomen. Goede regie en daarmee sturing is ook noodzakelijk voor het slagen van voorgaande maatregelen (kostenbewust, eigen kracht, voorliggende voorzieningen, samenwerking onderwijs, jeugdkracht, afstemming huisartsen en medisch specialisten). Ook binnen de Wmo is de regierol van groot belang. Daar hebben wij echter een betere inschatting kunnen maken van de capaciteit.

De nodige investering voor regie jeugd wordt geschat op € 400K op jaarbasis, structureel. Daarnaast vragen wij dus voor 2017 eenmalig extra inzet ten behoeve van betere doorverwijzingen door gecertificeerde instellingen (J08), ad. € 70K.

Investeren in toezicht en handhaving kwaliteit Wmo

In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de wet- en regelgeving. Zowel vanuit beleid als uitvoering is men ervan overtuigd dat investeren in toezicht en handhaving op de kwaliteit van de Wmo zich op den duur terug verdiend. Er zijn nu nog te vaak vermoedens dat cliënt, hulpverlener (ZZP-ers) en/of aanbieder geen eerlijk verhaal vertellen, zonder dat daar de vinger op gelegd kan worden. Benodigde investering is voor 2017 t/m 2019 € 234K per jaar en vanaf 2020 € 160K op jaarbasis.

Correctie bedrijfsvoering

In oktober 2014 hebben wij eveneens een inschatting gemaakt van ondersteunende functies. Hiervoor is een stelpost "Overhead PF en IF" van 245.000 opgenomen. Deze stelpost is in de 2015 en 2016 niet gebruikt en ingezet voor kosten die gemaakt zijn voor VTT. Ook voor 2017 en verder zijn deze middelen per abuis ingezet voor VTT met als gevolg dat slechts 70K structureel nog beschikbaar is voor "Overhead PF en IF". Inmiddels is echter duidelijk dat voor een goede sturing en inkoop extra formatie nodig is. Totaal benodigd is 157K, beschikbaar is 70K. Extra benodigd 87K.

NB02 Correctie POH

Zoals bij J07 al is aangegeven hebben we de afgelopen twee jaar bij 20 huisartsen gewerkt met het inzetten van Praktijk Ondersteuners Huisartsen (POH). Uit monitoring blijkt dat dit effect heeft en dat we daarmee minder doorverwijzingen hebben gehad naar -vaak duurdere- specialistische jeugdhulp. In de begroting 2017-2020 hebben we het effect van hun inzet reeds verwerkt, door de begrotingsposten naar beneden bij te stellen (op basis van daadwerkelijke uitgaven). Per abuis is echter verzuimd de kosten van deze praktijkondersteuners, ad. € 205K, op te nemen. Dit repareren we in deze begrotingswijziging.

NB03 Correctie decembercirculaire

In de septembercirculaire 2016 zijn aan de integratie-uitkering Sociaal domein (onderdelen Wmo 2015 en Jeugd) middelen toegevoegd vanwege het aflopen van het overgangsrecht voor de Wlz-indiceerbaren. In de decembercirculaire zijn deze middelen voor de jaarschijf 2017 specifiek over de gemeenten verdeeld. Voor de gemeente Hengelo betekent dit € 165K extra middelen voor Jeugd en € 0 voor WMO. Vanaf 2018 vindt verdeling plaats via het objectieve verdeelmodel, met verwerking in de meicirculaire 2017.

NB04 Correctie VNG taken jeugdhulp

Op de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG d.d. 30 november is besloten dat de VNG doorgaat met de uitvoering van de taken die de afgelopen jaren bij haar belegd zijn. Het gaat dan om Vertrouwenswerk Jeugd, Luisterend oor, Kindertelefoon, tolkvoorziening voor doven, meeneembare voorzieningen, collectieve financiering van speciale opvanglocaties voor slachtoffers van eerdergerelateerd geweld, loverboyproblematiek en mensenhandel en het landelijk telefoonnummer Veilig Thuis.

Met ingang van 2018 stopt de huidige financieringsroute via het gemeentefonds. Het geld dat hierdoor vrijvalt zal vanaf dat moment over gemeenten worden verdeeld. Besloten is dat gemeenten vervolgens de VNG voor de uitvoering van de hierboven vermelde taken gaat betalen. Nu blijkt, na verdere bestudering van de circulaire dat, vooruitlopend op dit besluit, de rijksbudgetten 2018 en verder al

waren bijgesteld, terwijl we hier in de begroting aan de kostenkant nog geen rekening mee hadden gehouden. Voor Hengelo bedraagt dit ongeveer € 175K.

Nieuw beleid: Overig

De volgende ontwikkelingen vanuit de Participatiewet hebben geen financieel effect op dit deel van de meerjarenbegroting, maar zijn die vanwege de integraliteit wel van belang omdat ze een effect kunnen hebben op (een van) bovenstaande maatregelen.

Verplichte invoering Nieuw Beschut Participatiewet.

Met ingang van 1 januari 2017 wordt het bij wet verplicht om uitvoering te geven aan Nieuw Beschut. Deze regeling richt zich op mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving en alleen onder aangepaste omstandigheden kunnen werken. Door de wetswijziging kunnen burgers rechtstreeks een indicatie beschut werken aanvragen bij het UWV (zij zijn daarvoor niet meer afhankelijk van de gemeente). Zodra een UWV-indicatie is afgegeven, is de gemeente verplicht over te gaan tot plaatsing, zolang de taakstelling nog niet geheel is ingevuld. Gemeenten krijgen een toevoeging aan het BUIG-budget om beschut werkplekken te realiseren en de loonkosten te dekken. Tevens wordt het Integratiebudget sociaal domein opgehoogd ter dekking van begeleidingskosten en aanpassing van de werkplek. Het college schat echter in dat dit bedrag te laag is om de werkelijke kosten te kunnen dekken. Het risico voor de gemeente zit hem in het feit dat er geen dekkende businesscase is voor de uitvoering. Op het moment dat cliënten van UWV of "niet uitkeringsgerechtigden" op een beschutte werkplek worden geplaatst, moet de gemeente kosten maken, terwijl er geen sprake is van besparing op een uitkering. Momenteel is het moeilijk om dit risico te kwantificeren in concrete bedragen. Dit is volledig afhankelijk van de aantallen die op de gemeente afkomen. Voorlopig kan dekking plaatsvinden vanuit de Rijksbudgetten. Mocht gedurende 2017 blijken dat er door invoering van Nieuw Beschut een overschrijding van de Rijksbudgetten voorzien wordt, wordt dit bijgesteld middels de reguliere Planning en Control cyclus.

Bestrijding kinderarmoede

Het Rijk heeft structureel € 85 mln beschikbaar gesteld voor de inzet van de bestrijding van kinderarmoede. Voor Hengelo betekent dit dat we vanaf 2017 jaarlijks € 450K extra kunnen uitgeven aan armoedebestrijding voor gezinnen met kinderen in de leeftijd tot 18 jaar met een laag inkomen (120% van de bijstandsnorm). Het college heeft de opdracht gegeven hiervoor met voorstellen te komen en daarbij de doelgroep zelf betrekken. Zodra dit gereed is, zal dit aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

CONCLUSIE

Met de in deze notitie voorgestelde maatregelen zijn wij van mening alle maatregelen te hebben doorgenomen die wij op dit moment verantwoord vinden. Verdere maatregelen zullen direct gevolgen hebben voor de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. Het college kiest daar vooralsnog niet voor.

De voorgestelde maatregelen zullen worden gemonitord en daarover zal het college via de gebruikelijke planning en controlcyclus verantwoording afleggen aan de gemeenteraad, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Het totaal van de financiële effecten van de bovengenoemde maatregelen, voor zover ze een financiële vertaling kennen, blijkt echter niet voldoende te zijn om de meerjarenbegroting 2017-2020 sluitend te krijgen.

Voorstellen	2017	2018	2019	2020
Totaal Transformatie	450	840	1.726	1.740
Totaal voorstellen Jeugd	560	2.535	2.660	2.730
Totaal voorstellen Wmo	-175	250	350	350
Totaal voorstellen Algemeen	50	185	285	285
Totaal correcties en nieuw beleid	-760	-1.101	-1.101	-1.027
Totaal maatregelen	125	2.709	3.920	4.078
Saldo bij ongewijzigd beleid	-3.995	-4.351	-4.477	-4.444
Nieuw Saldo na maatregelen	-3.870	-1.642	-557	-366

- = nadeel; bedragen * € 1.000

Ombuigingen 2017

Voor 2017 kan slechts een klein deel van de korting opgevangen worden met de voorgestelde maatregelen. Een aantal projecten die in 2016 zijn gestart zullen naar verwachting in 2017 een financieel resultaat laten zien, zoals de pilot 'Praktijkondersteuning Huisartsen' en de lef-projecten 'Doe-boerderij' en 'Dag- en vrijetijdsvoorzieningen' (voorliggende voorzieningen voor allochtone ouders en inzet op mantelzorgondersteuning). Ook de extra inzet die het college voor 2017 voorstelt op 'Handhaving' en 'Regierol jeugd' zal direct een financieel effect hebben.

De meeste maatregelen die het college voorstelt, zullen echter pas effect sorteren vanaf 2018 en verder. Dit betekent dat het college voor 2017 een tekort voorziet van bijna € 3,9 mln, wat zij wil dekken uit de reserve Sociaal Domein, ad. € 4,5 mln.

Ombuigingen 2018 en 2019

Ook voor 2018 en 2019 zijn de maatregelen die het college voorstelt niet toereikend om de noodzakelijke ombuigingen te realiseren. Voor 2018 voorziet het college een tekort van € 1,6 mln en voor 2019 € 557K. Voor 2018 stelt zij voor het tekort te dekken uit de resterende reserve Sociaal Domein en verder uit het begrotingssaldo 2018. Het tekort in 2019 wil zij geheel dekken het begrotingssaldo 2019.

De verwachte tekorten zullen moeten worden betrokken bij het opstellen van het financieel perspectief 2018-2021. Indien te zijner tijd blijkt dat de kosten in de toekomst lager uitvallen dan we nu verwachten of we meer inkomsten incasseren, zal het hieraan gelieerde voordeel altijd als eerste ten gunste van de algemene reserve komen tot aan het nu onttrokken bedrag.

2020 en verder

Om structureel het gat te dichten vanaf 2020, ad. € 366K wil het college een taakstellende bezuinigingsopdracht meegeven die bij de kadernota 2020-2024 verder moet worden ingevuld. Wij verwachten de komende twee à drie jaren meer inzicht te krijgen in de kosten en baten en de effecten van de hier voorgestelde maatregelen, om voor 2020 een juist advies te kunnen geven.

Vooralsnog geldt meerjarig nog altijd het uitgangspunt 'budgetneutraliteit binnen het sociaal domein'.

Het financiële overzicht ziet er dan als volgt uit:

Financieel overzicht sociaal domein	2017	2018	2019	2020
Saldo sociaal domein na maatregelen	-3.870	-1.642	-557	-366
Dekking uit Algemene reserve sociaal domein (per 31/12/15 € 4.509.000)	3.870	639	0	0
Taakstellende opgave binnen het sociaal domein	0	0	0	366
Dekking rekeningsaldo sociaal domein jaarrekening 2016	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Saldo	0	-1.003	-557	0
Saldo begroting na de decembercirculaire 2016 gemeentefonds	1.164	1.242	2.778	2.702
Nieuw begrotingssaldo na onttrekking tekort sociaal domein	1.164	239	2.221	2.702

- = nadeel; bedragen * € 1.000

NIET GEKOZEN MAATREGELN

Het college heeft ook onderstaande maatregelen uitgewerkt en in overweging genomen, maar adviseert de gemeenteraad deze niet te nemen.

Ngm01 WTCG-middelen: 50% eigen risico

Met de overheveling van de oude WTCG-middelen (van de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten) hebben wij er via vaststelling van *Met respect...* voor gekozen deze middelen in te zetten voor een collectieve (aanvullende) zorgverzekering. Via het aanvullend pakket kunnen veelvoorkomende meerkosten van inwoners met een chronische ziekte en/of beperking gedekt worden bij de zorgverzekeraar. Zowel directe kosten als het eigen risico zijn opgenomen in de collectiviteit. Wij kunnen er als gemeente voor kiezen om niet de (volledige) eigen risico hieronder te brengen, maar mensen dit (voor een deel) zelf te laten betalen.

Uitgaande van het huidige aantal verzekerden dat voor vergoeding van het eigen risico in aanmerking komt (dat zijn er 2.020), kan dat evt. neerkomen op een bezuiniging van:
 $2.020 \times \text{€ } 30,50 \text{ per maand} = \text{€ } 61.610 \text{ per maand}$ en $\text{€ } 739.320$ op jaarbasis bij een volledige vergoeding. De helft hiervan is dus $\text{€ } 369.660$. Dit bedrag kan echter niet als netto voordeel ingeboekt worden. Op het moment dat we deze maatregel doorvoeren zal een deel van de doelgroep overstappen naar een lager pakket, wat tot gevolg kan hebben dat ze een beroep doen op de bijzondere bijstand voor medische kosten (omdat de voorliggende voorzieningen niet meer voldoende dekkend is). Onze inschatting is dat we ongeveer $\text{€ } 180\text{K}$ zouden kunnen inboeken als 'besparing', waarbij een grote marge van onzekerheid zit.

Het college kiest hier dan ook niet voor. Wij zijn van mening dat het deels moeten betalen van eigen risico voor deze inwoners al snel leidt tot financiële problemen en mogelijk zorgmijdend gedrag. Wij zijn van mening dat de gevolgen daarvan uiteindelijk toch weer bij ons als gemeente terecht komen (door verstrekken van bijzondere bijstand of hulp en ondersteuning).

Ngm02 Meer Pgb verstrekken in relatie tot handhaving én uitvoering zonder SVB (variant 2)

Aanvullend op maatregel A01 kan ook overwogen worden om het beheer van de Persoonsgebonden budgetten weg te halen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Vanuit het Rijk zijn wij op dit moment verplicht dit door de SCB te laten uitvoeren. Aangezien veel gemeenten hier ontevreden over zijn, vindt op dit moment een onderzoek plaats naar mogelijke alternatieven. Vooruitlopend daarop zouden college en gemeenteraad kunnen overwegen de controle en het beheer zelf ter hand te nemen (zoals ook de gemeente Maastricht doet).

Deze maatregel is niet te kwantificeren in een bedrag, maar zal op verschillende begrotingsposten zijn weerslag hebben. En deze maatregel zal ons in eerste instantie ook geld kosten, omdat wij niet verwachten de uitvoeringskosten op dit moment vanuit het Rijk vergoed te krijgen.

Voorstellen Begrotingswijziging Sociaal Domein 2017-2020

Nr	Voorstel	2017	2018	2019	2020
----	----------	------	------	------	------

	Maatregelen Transformatie / innovatie				
T01	Innovatiebudget bijstellen	450	840	1.726	1.740
	Totaal Transformatie / innovatie	450	840	1.726	1.740
	Jeugd: Preventie en vroegsignalering				
J01	Samenwerking onderwijs - indicatiestelling en zorg op school	50	150	150	150
	Jeugd: Van Maatwerk naar voorliggend				
J02	Lef-project Doe boerderij		175	175	175
J03	Voorbereid ouderschap - (v)chtscheidingen		25	50	50
J04	Jeugdkracht		200	300	300
	Jeugd: Jeugdhulp				
J05	Intensieve zorgtrajecten	100	200	200	200
	Jeugd: Verblijf (24-uursvoorziening)				
J06	Meer ambulant (via jeugdhulp)		300	300	300
	Jeugd: Verwijzing door externen				
J07	Minder doorverwijzing door huisartsen	75	150	150	150
J08	Betere doorverwijzingen door gecertificeerde instellingen	-70	230	230	300
	Jeugd: Overig				
J09	(Tariefstelling) Inkoop 2018		700	700	700
J10	VTT onderbrengen in begroting Wmo	405	405	405	405
	Totaal maatregelen Jeugd	560	2.535	2.660	2.730
	Wmo: Verwijzing				
W01	Indicatiestelling	100	200	200	200
	Wmo: Van maatwerk naar voorliggend				
W02	Dag en vrijetijdsbesteding: allochtone ouderen e.a.	100	250	250	250
W03	Dag- en vrijetijdsbesteding: inzetten mantelzorgondersteuning	50	100	100	100
W04	Afspraken Mediant allochtone ouderen		100	200	200
	Wmo: Overig				
W05	VTT onderbrengen in begroting Wmo	-425	-425	-425	-425
W06	Invaliden parkeerkaarten		25	25	25
W07	(Arbeidsmatige) dagbesteding				
W08	Huishoudelijke ondersteuning vanaf 2018				
	Totaal maatregelen Wmo	-175	250	350	350
	Maatregelen Algemeen				
A01	Meer Pgb variant 1 verstrekken icm handhaving	50	100	100	100
A02	Kosten bewust maken cliënt, verwijzers en aanbieders				
A03	Meer uitgaan van eigen kracht en regie				
A04	Extra inzet op bekendheid voorliggende voorzieningen		100	200	200
A05	Duidelijkheid tussen verschillende wetgevingen				
A06	Adviesraden		-15	-15	-15
	Totaal maatregelen Algemeen	50	185	285	285
	Nieuw beleid: bedrijfsvoering en correcties				
NB01	Bedrijfsvoering	-721	-721	-721	-647
NB02	Correctie POH (resultaat reeds in begrotingswijziing 2016 verwerkt kosten n	-205	-205	-205	-205
NB03	Correctie decembercirculaire	166			
NB04	Correctie VNG taken jeugdhulp	0	-175	-175	-175
	Totaal nieuw beleid	-760	-1.101	-1.101	-1.027

	Saldo bij ongewijzigd beleid	2017	2018	2019	2020
	Jeugd	-3.937	-3.749	-3.749	-3.746
	Wmo	-58	-602	-728	-698
	Saldo totaal	-3.995	-4.351	-4.477	-4.444

	Voorstellen	2017	2018	2019	2020
	Totaal Transformatie / innovatie	450	840	1726	1740
	Totaal maatregelen Jeugd	560	2535	2660	2730
	Totaal maatregelen Wmo	-175	250	350	350
	Totaal maatregelen Algemeen	50	185	285	285
	Totaal nieuw beleid	-760	-1101	-1101	-1027
	Totaal maatregelen	125	2.709	3.920	4.078

	Nieuw Saldo	2017	2018	2019	2020
	Saldo na maatregelen	-3.870	-1.642	-557	-366

	Niet gekozen maatregelen	2017	2018	2019	2020
Ngm01	WTCG-middelen: 50% eigen risico		180	180	180
Ngm02	Meer Pgb variant 1 verstrekken icm handhaving zonder SVB	pm	pm	pm	pm
	Saldo totaal	0	180	180	180